

**КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА
“ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ КОЛОМИЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ”**

ПОГОДЖЕНО

консультативною радою
комунальної установи
«Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Коломийської міської ради
Івано-Франківської області»
Протокол від 10.08.2026 р. № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

директором комунальної установи
«Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Коломийської міської ради
Івано-Франківської області»
від 10.08.2026 р. № 15-од

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників

«ХРИСТІЯНСЬКА ЕТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ»

Розробник: комунальна установа «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Коломийської міської ради Івано-Франківської області» (Грицюк І.В., директор комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Коломийської міської ради Івано-Франківської області»; Ковальська М.В., консультант комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Коломийської міської ради Івано-Франківської області»), Красікова Г.І. - автор програми «Навчальна програма курсу за вибором «Християнська етика в українській культурі, 5-9 класи» для ЗЗСО

Підгрунття: Постанова КМУ №800, Статут Центру, Положення про платні послуги

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій)

Вид підвищення кваліфікації: навчання за програмою підвищення кваліфікації

Термін дії програми: з 10.08.2026

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації

Вартість: безоплатно для педагогічних працівників Коломийської ТГ; 400 грн для педагогів з інших громад

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Актуальність програми підвищення кваліфікації зумовлена потребою педагогічних працівників у сучасних підходах до викладання курсу «Християнська етика в українській культурі», що поєднує культурологічний, морально-етичний та українознавчий компоненти.

Важливими завданнями є дотримання світського характеру освіти, розмежування культурологічного викладання та релігійного навчання, урахування вікових особливостей учнів і повага до різноманітності їхніх переконань. Актуальним є використання інтерактивних, проєктних і цифрових технологій, організація діалогу та обговорення морально-етичних питань, дослідження українських традицій і культурної спадщини.

Реалізація програми сприятиме вдосконаленню професійних компетентностей педагогів і формуванню практичної готовності до компетентнісного, культурологічного та діалогічного викладання курсу.

Цільова група: педагогічні працівники ЗЗСО

Обсяг: 30 годин (1кредит ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна, змішана).

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників щодо змісту та методики викладання курсу «Християнська етика в українській культурі», формування готовності застосовувати сучасні педагогічні технології, організовувати толерантний діалог із учнями з морально-етичних та світоглядних питань, використовувати культурну спадщину України як ресурс навчання та виховання.

Завдання підвищення кваліфікації:

- актуалізувати знання щодо нормативно-правових та світоглядних засад викладання курсу;
- поглибити розуміння культурологічного змісту курсу та ролі християнської спадщини у формуванні української культури;
- удосконалити вміння добирати зміст і методи навчання відповідно до вікових особливостей учнів;
- сформувати практичні навички організації дискусій, діалогу та роботи з морально-етичними ситуаціями;
- розширити арсенал інтерактивних, проєктних і цифрових інструментів навчання;
- удосконалити вміння використовувати літературу, мистецтво, архітектуру, музику та культурні пам'ятки як освітній ресурс;

- сформувати готовність організовувати учнівську проєктну діяльність на основі культурної спадщини та традицій українського народу;
- розвинути здатність створювати толерантне освітнє середовище для обговорення моральних і світоглядних питань;
- удосконалити підходи до оцінювання навчальних досягнень учнів без оцінювання їхніх особистих переконань чи віри.

Перелік професійних стандартів: «Вчитель закладу загальної середньої освіти (2024)»

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

A1. Мовно-комунікативна

G2. Організаційна компетентність

D1. Здатність до навчання впродовж життя

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- поглиблено знання про зміст і методичні засади викладання курсу;
- удосконалено вміння застосовувати сучасні методи й цифрові інструменти під час викладання курсу;
- сформовано навички організації толерантного діалогу та обговорення морально-етичних питань.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації

Оцінювання результатів навчання здійснюється упродовж реалізації програми та охоплює лекції, практичні завдання, самостійне опрацювання матеріалів, рефлексію та підсумковий захист портфоліо. Документ про підвищення кваліфікації видається учаснику, який успішно захистив портфоліо.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено лекційні заняття, спрямовані на розгляд нормативно-правових, культурологічних, психолого-педагогічних та методичних засад викладання курсу. Практичні заняття мають практико-орієнтований характер і передбачають аналіз педагогічних ситуацій, розроблення навчальних матеріалів, проєктування фрагментів уроків, добір цифрових ресурсів та методичних інструментів.

Самостійна робота спрямована на поглиблення змісту навчання, аналіз нормативних і навчально-методичних матеріалів, добір освітніх ресурсів та перенесення набутих знань і вмінь у власну професійну практику.

Зміст програми структуровано у 4 змістові модулі та 12 взаємопов'язаних тем. Навчання завершується підсумковою роботою.

Загальний обсяг програми становить 30 годин, з них: 11 годин - лекційні заняття, 9 годин - практичні заняття, 6 годин - самостійна робота, 4 години - підсумкова робота.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Нормативно - правові та філософські засади курсу					
Тема 1.1. Світський характер освіти: Розмежування релігійного/культурологічного підходу та катехізації.	1	1			
Тема 1.2. Законодавча база: документи МОН України щодо викладання курсів духовно-морального спрямування.	1		1		
Тема 1.3. Культурна ідентичність: Роль християнських цінностей у формуванні української культури, державності, духовності.		1	1		
Разом за модулем	2	2	2		6
МОДУЛЬ 2. Змістовне наповнення та інтеграція					
Тема 2.1. Християнська спадщина: Вплив християнства на українську літературу, архітектуру,	1	1			

образотворче мистецтво та музику.					
Тема 2.2. Календарно-обрядовий цикл: Методика висвітлення українських традицій і свят у сучасному контексті.	1		1		
Тема 2.3. Актуальні етичні ділеми: обговорення з учнями питань добра, зла, совісті, милосердя, патріотизму та відповідальності.	1	1	1		
Разом за модулем	3	2	2		7
МОДУЛЬ 3. Інноваційні методики та технології навчання					
Тема 3.1. Інтерактивні методи: Використання кейс-методів, дискусійних клубів та сторітеллінгу на уроках.	1	1			
Тема 3.2. Цифрові інструменти: Створення віртуальних екскурсій храмами України.	1	1			
Тема 3.3. Проектна діяльність: Організація учнівських проектів (наприклад: «Мій	1	1	1		

родовід», «Традиції моєї родини», «Реліквії роду», «Християнські пам'ятки мого краю» тощо.					
Разом за модулем	3	3	1		7
МОДУЛЬ 4. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання					
Тема 4.1. Вікова психологія: Специфіка сприйняття морально-етичних категорій учнями різного віку.	1	1			
Тема 4.2. Формування оцінювання: Оцінювання навчальних досягнень учнів без оцінювання особистих переконань або віри дитини.	1	1			
Тема 4.3. Толерантність та інклюзія: Робота у мультикультурному та поліконфесійному середовищі.	1		1		
Разом за модулем	3	2	1		6
Підсумкова робота				4	4
Усього	11	9	6	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Нормативно - правові та філософські засади курсу

Тема 1.1. Світський характер освіти: Розмежування релігійного/культурологічного підходу та катехізації

Світський характер української освіти та його значення для викладання курсів духовно-морального спрямування. Особливості культурологічного підходу до вивчення християнської спадщини. Розмежування освітньої діяльності та катехізації. Принципи свободи совісті, світоглядного плюралізму, поваги до різних переконань і недопущення нав'язування релігійних поглядів в освітньому процесі.

Тема 1.2. Законодавча база: документи МОН України щодо викладання курсів духовно-морального спрямування

Нормативно-правові засади викладання курсів духовно-морального спрямування в закладах освіти. Аналіз основних законодавчих і нормативних документів, що визначають особливості організації освітнього процесу. Вимоги до змісту, організації та реалізації відповідних навчальних курсів.

Тема 1.3. Культурна ідентичність: Роль християнських цінностей у формуванні української культури, державності, духовності

Християнські цінності як складова української культурної спадщини. Вплив християнства на становлення української культури, державності та духовних традицій. Значення християнської спадщини у формуванні культурної ідентичності та громадянської свідомості. Можливості педагогічного осмислення культурної спадщини в сучасному освітньому процесі.

Модуль 2. Змістовне наповнення та інтеграція

Тема 2.1. Християнська спадщина: Вплив християнства на українську літературу, архітектуру, образотворче мистецтво та музику

Основні прояви християнської спадщини в українській культурі. Християнські мотиви в літературних творах, архітектурі, образотворчому мистецтві та музиці. Використання культурних пам'яток і мистецьких творів як освітнього ресурсу. Можливості інтеграції матеріалу з іншими освітніми галузями.

Тема 2.2. Календарно-обрядовий цикл: Методика висвітлення українських традицій і свят у сучасному контексті

Український календарно-обрядовий цикл та його християнська і народна складові. Традиції відзначення основних свят в українській культурі. Особливості представлення традицій і звичаїв учням з урахуванням сучасного

культурного контексту. Використання фольклорних, мистецьких та родинних традицій у навчальній діяльності.

Тема 2.3. Актуальні етичні ділеми: обговорення з учнями питань добра, зла, совісті, милосердя, патріотизму та відповідальності

Морально-етичні категорії добра і зла, совісті, милосердя, відповідальності та патріотизму. Особливості обговорення етичних дилем з учнями різного віку. Формування здатності аргументувати власну позицію, слухати інші погляди та вести діалог. Використання життєвих ситуацій, моральних дилем і прикладів із художніх творів для розвитку етичного мислення.

МОДУЛЬ 3. Інноваційні методики та технології навчання

Тема 3.1. Інтерактивні методи: Використання кейс-методів, дискусійних клубів та сторітеллінгу на уроках

Сучасні інтерактивні методи навчання та можливості їх використання під час викладання курсу. Особливості застосування кейс-методу, дискусії, дебатів, сторітеллінгу та інших форм активної взаємодії. Добір навчальних ситуацій і запитань, що сприяють осмисленню морально-етичних та культурологічних питань.

Тема 3.2. Цифрові інструменти: Створення віртуальних екскурсій храмами України

Цифрові ресурси та інструменти для урізноманітнення освітнього процесу. Використання віртуальних екскурсій, цифрових карт, мультимедійних матеріалів та онлайн-ресурсів для ознайомлення учнів із християнськими пам'ятками України. Принципи добору, перевірки та безпечного використання цифрового контенту.

Тема 3.3. Проектна діяльність: Організація учнівських проєктів (наприклад: «Мій родовід», «Традиції моєї родини», «Реліквії роду», «Християнські пам'ятки мого краю» тощо)

Проектна діяльність як засіб дослідницького та культурологічного навчання. Етапи планування, організації та представлення учнівських проєктів. Використання родинної історії, локальної культурної спадщини, пам'яток рідного краю та усної історії як джерел для учнівських досліджень. Розвиток самостійності, комунікації та навичок презентації результатів.

МОДУЛЬ 4. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання

Тема 4.1. Вікова психологія: Специфіка сприйняття морально-етичних категорій учнями різного віку

Вікові особливості сприйняття та осмислення морально-етичних понять. Врахування психологічних особливостей учнів під час добору змісту, методів і

форм навчальної взаємодії. Особливості постановки запитань та організації обговорення моральних і світоглядних питань з учнями різних вікових груп.

Тема 4.2. Формування оцінювання: Оцінювання навчальних досягнень учнів без оцінювання особистих переконань або віри дитини

Принципи об'єктивного та педагогічно доцільного оцінювання результатів навчання. Розмежування оцінювання знань, умінь і навчальної діяльності учня та його особистих переконань, світогляду чи віри. Визначення зрозумілих критеріїв оцінювання навчальних результатів. Використання формувального оцінювання для підтримки навчального поступу учнів.

Тема 4.3. Толерантність та інклюзія: Робота у мультикультурному та поліконфесійному середовищі

Принципи толерантної педагогічної взаємодії в мультикультурному та поліконфесійному середовищі. Повага до різноманітності світоглядів, культурних традицій і переконань. Запобігання дискримінації, упередженням та конфліктам на ґрунті світоглядних або релігійних відмінностей. Створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Аналіз ситуацій щодо розмежування культурологічного підходу до викладання курсу та катехізації.
2. Аналіз нормативно-правових документів, що регламентують викладання курсів духовно-морального спрямування.
3. Розроблення фрагмента заняття з використанням українських традицій і свят календарно-обрядового циклу.
4. Моделювання ситуацій для обговорення з учнями морально-етичних дилем.
5. Розроблення навчального кейсу або сценарію сторітеллінгу з морально-етичної чи культурологічної тематики.
6. Створення концепції віртуальної екскурсії християнською пам'яткою України із використанням цифрових інструментів.
7. Розроблення учнівського проєкту на основі родинної або культурної спадщини.
8. Розроблення критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів без оцінювання їхніх особистих переконань або віри.
9. Моделювання педагогічних ситуацій щодо забезпечення толерантної взаємодії в мультикультурному та поліконфесійному освітньому середовищі.
10. Захист портфоліо: розроблення та презентація конспекту одного уроку або детального плану виховного заходу за тематикою курсу.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Світський характер освіти та особливості викладання курсів духовно-морального спрямування.

2. Нормативно-правові засади викладання курсів духовно-морального спрямування в закладах освіти.
3. Християнська спадщина як складова української культурної ідентичності.
4. Особливості українського календарно-обрядового циклу та можливості його використання в освітньому процесі.
5. Морально-етичні категорії у змісті курсу та особливості їх обговорення з учнями різного віку.
6. Сучасні інтерактивні методи навчання у викладанні курсу духовно-морального спрямування.
7. Цифрові ресурси та можливості їх використання для вивчення культурної і християнської спадщини України.
8. Проєктна діяльність як засіб дослідження родинної та культурної спадщини.
9. Вікові особливості сприйняття учнями морально-етичних понять.
10. Принципи об'єктивного оцінювання навчальних досягнень без оцінювання особистих переконань або віри учнів.
11. Забезпечення толерантної взаємодії в мультикультурному та поліконфесійному освітньому середовищі.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січ. 2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 груд. 2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
4. Державний стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 верес. 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
5. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23 квіт. 1991 р. № 987-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
6. Конвенція про права дитини : міжнародний документ від 20 листоп. 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

Основна література

1. Красікова Г. Християнська етика в українській культурі. 5 клас. Дорогою віри, надії, любові. Київ : Вік, 2016. 208 с.
2. Красікова Г. Християнська етика в українській культурі. 6 клас. Батьки і діти. Київ : Вік, 2017. 216 с.

3. Красікова Г., Сіданіч І. Християнська етика в українській культурі // Шкільний світ. 2017. № 16 (серп.). С. 6–41.

4. Красікова Г., Сіданіч І. Християнська етика в українській культурі. Навчання християнської етики в 7-му класі: методичні поради до навчального посібника «Мир, злагода та спільна праця» // Шкільний світ. 2017. № 19 (жовт.). С. 5–32.

5. Красікова Г., Сіданіч І., Краснікова Н. Християнська етика в українській культурі. 7 клас. Мир, злагода та спільна праця. Київ : Вік, 2018. 208 с.

6. Красікова Г., Сіданіч І., Краснікова Н. Християнська етика в українській культурі. 8 клас. Київ : Вік.

7. Навчальна програма з курсу «Християнська етика в українській культурі» для 5–9 класів та навчально-методичний посібник «Дорогою Віри, Надії, Любові» / автори: Г. І. Красікова, І. Д. Бех.

Додаткова література

1. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини: міжнародний документ від 17 жовт. 2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69#Text

2. Павлов Ю. В., Турчин М. Я., Сисак М. М. Особливості викладання дисциплін етико-релігійного спрямування. Просторовий розвиток. 2024. № 7. С. 625–634.

3. Жуковський В. М., Самолюк Г. С., Павлова О. В. та ін. Основи християнської етики. Християнські моральні цінності у Біблії: навчальний посібник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2023.